

<https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-03>
УДК 323.2

Світлана Георгіївна Денисюк

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри права та права Європейського Союзу
Державного податкового університету,
svetadenisiyk@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1489-2236>

Ярослав Федорович Фокін

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права та права Європейського Союзу
Державного податкового університету,
fokin8@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4625-2006>

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФАКТОР МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Аналізуються такі феномени, як національна ідентичність, українська національна ідентичність та їхній вплив на державну та міжнародну безпеку. Розкривається сутність національної ідентичності, фактори її формування, вплив різних чинників на розвиток цього феномена. Дослідження національної ідентичності з точки зору безпеки зумовлено сучасними суспільно-політичними реаліями, міжнародними конфліктами, кризами та війнами. Доводиться необхідність досягнення консенсусу через формування національної ідеї, структурування ідентифікаційних базисних патернів на ґрунті національної ідентичності та ефективної системи політичної комунікації задля досягнення діалогу та забезпечення безпеки на різних рівнях.

Звертається увага на вплив потужних міграційних процесів на формування національної ідентичності в країнах Європи та Північної Америки. Підкреслюється необхідність врахування цих процесів у прийнятті важливих політичних рішень, законів та законодавчих актів, створенні певних політичних інституцій, у формуванні культурної політики держави тощо. Українська національна ідентичність розглядаються у контексті російсько-української війни, яка стала додатковим чинником усвідомлення української національної ідентичності для громадян інших національностей в Україні. З іншого боку, країна-агресор здійснює не лише військові дії, але й потужний маніпулятивний вплив як на громадян РФ, інших держав світу, так і на українців.

Проаналізовано вплив інформаційно-комунікативних технологій з боку РФ для міжнародної безпеки. Звертається увага на складність реалізації існуючих положень міжнародного права в аспектах відповідальності держав-агресорів за здійснені ними злочини.

Йдеться про побудову довіри та діалогу між владою і громадянами. Підкреслено актуальність пошуку політико-правових механізмів впливу на держав-агресорів та притягнення їх до відповідальності.

Ключові слова: *національна ідентичність, українська національна ідентичність, політична культура, менталітет, гуманітарне право, міжнародне право, відповідальність у міжнародному праві, технології політичної комунікації.*

Як цитувати: Денисюк, С. Г., Фокін, Я. Ф. 2023. Національна ідентичність як фактор міжнародної безпеки: політико-правовий аналіз. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 44: 19-25. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-03>

In cites: Denysiuk, Svitlana, Fokin, Yaroslav. 2023. National Identity as a Factor of International Security: Political and Legal Analysis. *The journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Issues of Political Science»* 44 : 19-25. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-03> (in Ukrainian).

© Денисюк С. Г., Фокін Я. Ф. 2023.

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

Сучасна наука трактує поняття «ідентичність» як усвідомлення людиною своєї сутності, походження шляхом ідентифікації себе з певним етносом/народом. Ідентичність справедливо розглядають як головний цивілізаційний та соціокультурний атрибут нації. Як відомо, ідентичність, з одного боку, базується на спільній історії, мові, звичаях, цінностях і традиціях, що визначають особливості спільноти. Йдеться про нематеріальну складову, яка поєднує людей разом, виховуючи почуття гордості та приналежності до певної нації. З іншого боку, громадяни живуть у державі заради спільних намірів та цілей.

Звертаючись до аналізу історичного ґрунту національної ідентичності, зауважимо, що вона полягає в усвідомленні вагомості епохальних подій, які стали для людей віхами історичного поступу, які визначають сенс і формують стратегію нашого сьогодення. Крім того, національна ідентичність охоплює низку політико-правових аспектів, які демонструють згуртованість нації навколо правових та політичних інституцій, засад, цінностей, принципів, персоналій, які їх запровадили, розвивали, та якими сьогодні послуговується українське суспільство.

В умовах російсько-української війни, питання розвитку та збереження української національної ідентичності набуває особливої актуальності, адже це є складовою національної стійкості та перемоги. До того ж, особливої вагомості набуває питання державної та міжнародної безпеки. Тому важливо розглянути чинники, які за сучасних умов впливають на розвиток української національної ідентичності як фактор міжнародних відносин, комунікації та безпеки.

Взагалі проблеми національної ідентичності досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Так, відомими є праці Е. Сміта, П. Алтера, Р. Брубекера, Дж. Скопфліна, Б. Йека, К. Нілсена, У. Кімліка, Т. Найгута, Дж. Джозефа та інших.

Еволюцію та трансформацію української національної ідентичності з урахуванням складного історичного розвитку суспільства (війни, революції, радянське минуле тощо), політико-правових та культурних чинників аналізували такі українські науковці, як О. Бабкіна, О. Андреєва, С. Бойко, П. Гнатенко, В. Горбатенко, В. Давидюк, Т. Дацюк, А. Денисюк, А. Семенюк-Прибатень, Н. Ротар та інші. Аналітики розглядали різні моделі, які сприятимуть подальшому усвідомленню цього феномена, основні історичні

концепції формування української ідентичності, та пропонували шляхи її адаптації і збереження в умовах євроінтеграційних процесів. Однак потребують додаткового дослідження певні сучасні ризики на шляху поглиблення української національної ідентичності та її ролі у просторі міжнародних відносин і безпеки.

Термін «ідентичність» використовується у політичних, психологічних та юридичних науках. Звернемо увагу також на «політичну ідентичність» та «національну ідентичність», де спільнота виступає колективним суб'єктом з відмінною ідентичністю. Зазначимо, що національна ідентичність не обмежується кордонами певної країни, а етнічна ідентичність – це особливі цінності, культура, традиції та обрядовість нації. У контексті нашого дослідження зупинимось на аналізі української національної ідентичності з точки зору міжнародних відносин.

Як правило, під національною ідентичністю мають на увазі сприйняття індивідом своєї приналежності до соціуму, в якій люди об'єднані спільним громадянством. Звичайно, тут впливають такі чинники, які мова, історія, культурна й історична пам'ять, традиції, спільна територія, економіка, законодавство, певна політична система тощо. Отже, можна стверджувати, що національна ідентичність ґрунтується на близькості індивіда до нації на основі емоційного контакту та наслідування громадянами спільних цінностей і традицій (Березовська, Дацюк, Семенюк-Прибатень 2023 : 66).

Значення питання національної ідентичності для безпеки держави є вельми важливим. Від змісту і характеру національної ідентичності(-ей) значною мірою залежить як характер розвитку відносин у суспільстві між різними групами населення, так і майбутнє самої держави загалом. Від того, чи населення певної держави ідентифікує себе, свої інтереси з державними, чи держава розуміється як перешкода для реалізації політичних, економічних, культурних, етнічних, релігійних, мовних тощо інтересів, безпосередньо залежить територіальна цілісність країни, стан взаємин між різними групами населення, міра консолідованості та сприйняття суспільством власного майбутнього у межах певної держави, повага й довіра до державних інституцій, законів, символів тощо. Можна стверджувати, що більшість внутріполітичних проблем, з точки зору безпеки від негативних процесів у європейських державах та державах

Північної Америки, відбувається переважно через кризу національних ідентичностей.

Питання зростання кількості мігрантів серйозно впливають на зміст національних ідентичностей. Вихідці з Азії та Африки, які нині проживають у промислово розвинутих країнах Європи, часто провокують випадки насильства на расовому і національному ґрунті. З початком російсько-української війни багато українців, росіян переїхали на тимчасове проживання у різні країни світу. Відомими, на жаль, є приклади вбивства українців через національну приналежність в Німеччині. Кількість мігрантів та їх нащадків у країнах Європи досягла того рівня, коли вони можуть впливати на автохтонні народи щодо власних національних ознак. Так, істотні зміни в уявленнях про німецьку націю відбуваються через потужні турецьку, сірійську, албанську діаспори, французька нація зазнає істотних змін через вихідців з арабських країн тощо.

Стосовно України варто відзначити відсутність єдиного проекту національної ідентичності, що ґрунтується на національній ідеї, яка може консолідувати громадян всіх регіонів та представників усіх соціальних груп. Натомість наявною є конкуренція та дискусія щодо кількох проектів національної ідентичності з характерними національними ідеями та ідеалами. Певною заміною національної ідеї стала чітка стратегія чи підтримка євроінтеграційного курсу державою. Але питання формування та закріплення національної ідеї залишається актуальним.

Розглядаючи національну ідентичність, звернемо увагу на класифікації, які розкривають певною мірою її сутність. У науковій літературі, як правило, виокремлюють особисту і колективну ідентичність (Денисюк 2023а). Крім того, аналітики звертають увагу на наявність пострадянської ідентичності та антиукраїнської (проросійської, а в окремих випадках проугорської тощо) ідентичностей. Це люди, які вважають, що Україна не має права на існування і повинна бути, так би мовити, «розподілена» між державами-сусідами. Українська етнічна (або інтегрально-націоналістична ідентичність) ніби звернена у минуле. А «нова» проєвропейська ідентичність має переважно економічні чинники як певні доміанти. Наявною є й ідентичність, тобто її відсутність, коли люди відчувають і вважають себе вільними від ідентичності. Звичайно, є і українська національна (громадянська) ідентичність, коли не є перепону будь-яка етнічна приналежність для того,

щоб ідентифікувати себе українцями (Дзьобак 2023).

Аналізуючи питання безпеки, розглянемо такий аспект, як наявність в Україні громадян, які досі мають проросійські настрої та ідентифікують себе з Російською Федерацією (РФ). Вони, очікуючи повернення СРСР, вірячи у дружні стосунки з державою-агресором, поширюють відповідні принципи у соціальних групах, і у регіонах. Не секрет, що цю особливість регіональної субкультури України активно використовує влада РФ для спроб розколу українського суспільства. Таку саму технологію (підживлення ідей розколу) РФ використовує і в інших державах на власну користь. В Україні це проявляється у використанні всіх каналів інформаційних комунікативних технологій для поширення дезінформації серед українців з метою знищення культури, «переписання» історії України. Зрозуміло, що тотальний план РФ провалився, але російсько-українська війна продовжується та існує загроза безпеці України (та іншим державам) через спроби агресора зруйнувати національну ідентичність. Тому повинна продовжуватись робота для поглиблення консолідації українців на основі формування спільної національної ідентичності (Денисюк 2023b: 28).

Відомо, що людина оцінює конкретну ситуацію та усвідомлює свою приналежність до певного соціуму через стійкий емоційний зв'язок, що виникає на основі спільних мови, традицій, культури, політики, а також прийняття правової системи, групових норм та цінностей. При цьому національна ідентичність є стійким та, одночасно, динамічним феноменом (Стегній, Дзьоба, Жуковський, Железняк 2020). Отже, на неї можна впливати і певним чином скеровувати.

Будь-яка держава має регіональні відмінності та, відповідно, національну ідентичність. Під час формування державної політики та відповідних законів і законодавчих актів ці особливості важливо враховувати. До прикладу, на території нашої держави існують різні регіональні політичні субкультури (ментальні особливості, різне історичне минуле тощо), наявним є розмаїття політичних поглядів та інтересів. Нагадаємо, що під політичною субкультурою розуміють сукупність однорідних ціннісних орієнтацій і відповідних їм форм політичних активностей громадян та певних груп. Субкультура є частиною загальної культури нації, яка в окремих аспектах суттєво відрізняється чи протистоїть цілому, але у головних моментах узгоджується з культурою

нації, є її продовженням (Бурдяк, Ротар 2000: 13).

Класифікації політичних субкультур, які детально проаналізовані у науковій літературі, демонструють чіткій зв'язок з наявними національними ідентичностями в українському суспільстві. Як слушно зазначав О. Рудакевич, окрім офіційно задекларованої політичної культури правлячого режиму, в сучасному українському суспільстві функціонували політичні субкультури екстериторіального характеру: національно-радикальна (націоналістична), національно-демократична, субкультура українських росіян та інерційна комуно-більшовицька культура. До того ж, існували субкультури регіонального типу: східно- і західноукраїнська субкультури (Рудакевич 2013).

Зокрема, політична субкультура українських росіян і загалом сходу України мала певні специфічні риси (орієнтація на підтримку ідей україно-російської державної двомовності, подвійного громадянства, федеративного державного устрою, стратегічного союзу України з РФ, поглиблення економічних зв'язків тощо). Тому погоджуємось із позицією О. Рудакевича, що в деяких регіонах сходу і півдня України домінували політична культура українських росіян та інерційна комуно-більшовицька субкультура, а на заході – українська національно-демократична та національно-радикальна субкультури (Українське суспільство: моніторинг соціальних змін 2018: 29).

Проте з початку широкомасштабної російсько-української війни 2022 р. вагома частка українських росіян побачила реальні цілі держави-агресора та відбулися зміни у політичній свідомості цих громадян, їхній політичній поведінці та ідентичності. Крім того, громадяни з одних регіонів України переїжджали до інших у пошуках відносно безпечного місця проживання. Відповідно, носії різних регіональних політичних субкультур опинились в іншому субкультурному просторі, що знову почало змінювати їхні установки та цінності. На цьому етапі виникли і додаткові складнощі у питаннях безпеки на всіх рівнях.

Певним викликом для української ідентичності було те, що у 2018 р. 3,1% респондентів вважали себе громадянами СРСР (неіснуючої держави). Але важливим було те, що 29,8 % респондентів ідентифікували себе лише з місцем проживання (містом, селом); 3,3% українців вважали себе громадянами світу, а Європи – 1,9%. Отже, у 2018 р. практично 40% респондентів шукали і

відчували свою ідентичність за межами національного самовизначення (Осадченко 2018: 464). А ідентифікація себе, як українців, менше була притаманна громадянам Сходу України (52%) та Донбасу (45%) (Українське суспільство: моніторинг соціальних змін 2018).

Такі результати демонстрували не обхідність формування політики консолідації суспільства, що потребувала і певних змін у законах. Зокрема, ідеться і про глибоку продуману політику та закон, який стосується мовного питання. На жаль, питання мови часто використовувались в нашій державі для розколу суспільства, хоча через низку демократичних процедур варто було зменшити напругу у суспільстві. В цьому складному процесі могли б допомогти громадські обговорення, проведення численних дискусій та конференцій з цієї теми як в Україні, так і за її межами.

Без належної уваги до публічних обговорень цієї теми, без фінансування різних культурно-просвітницьких проектів, демократизації у прийнятті важливих рішень складно сьогодні протистояти пропаганді держави-агресора. Маючи фінансові можливості, РФ має досить багато засобів масової інформації в різних державах світу і поширює лише власну позицію і погляд на російсько-українську війну. А це є проблемою безпеки не лише на державному рівні, але й на міжнародному. Тому є нагальною потребою прийняття відповідних законів, які б містили розроблені механізми відповідальності за надання неправдивої інформації з боку міжнародних акторів, за роздмухування міжнародних конфліктів через інтернет-канали тощо.

Звичайно з національною ідентичністю в Україні відбулися суттєві позитивні зміни, не дивлячись на потужний вплив РФ. За результатами загальнонаціонального опитування в Україні «Ідеологічні маркери війни», проведеного 27 квітня 2022 р., українцями вважали себе 92% громадян, 5% відносили себе до росіян, 3% – до інших етносів (Укрінформ 2022).

Однак вплив маніпулятивних технологій та викривлення інформації з боку РФ продовжується, на тимчасово окупованих територіях України постійно загарбники проводять ідеологічну роботу, яка спрямована на конфлікт з українською владою. Нині одним із значних ризиків для української ідентичності є масштабна підтримка державою-агресором сепаратистських рухів в Україні, адже це політико-економічний та військовий

вплив (Степико 2019 : 258). До того ж, варто згадати й про «лінгвоцид» (заборону української мови на тимчасово окупованих територіях (ТОТ)), який постійно здійснює РФ в Україні, й про викрадення людей. Якщо додати сюди психологічний вплив на свідомість громадян на ТОТ України, який стосується підживлення різних страхів, блокування соціальних мереж (Viber, Instagram, Twitter, Google і YouTube) на цій території з інформацією з України, то це є загрозою безпеці в значних масштабах. Поки, на жаль, в правовому полі немає чіткого механізму практичної реалізації відповідальності за такі міжнародні злочини.

Звичайно, сьогодні українська влада та активісти вишукують різні технології та вибудовують, передовсім, довіру та діалог між з громадянами різних регіонів та владними інституціями. Всім зрозуміло, що перемогти агресора можна лише об'єднавшись і зміцнивши репутацію нашої держави. На жаль, Україна ще має низький рейтинг у Індексі сприйняття корупції. За 2022 р. цей показник був 33 бали із можливих 100 (Corruption Perceptions Index – CPI), а засвідчувало його збільшення. Тоді Україна отримала 116 позицію із 180 країн у CPI (Index of perception of corruption – 2022), а у 2023 р. відбулось значне покращення результату – 104 місце. У цьому рейтингу враховується оцінка корупції у політико-правовій системі під час війни. Зокрема, значну увагу було приділено потенційній або наявній корупції у вигляді надмірної вибіркової протекції, прийняттю певних законів, непотизму, резервуванню робочих місць, товарообігу, таємному фінансуванню політичних партій і підозрілим контактам між політикою й бізнесом тощо (Corruption Perceptions Index 2023).

Однак Україна має значний прогрес у боротьбі з корупцією, який продовжується навіть у період російсько-української війни. Це й ухвалення державної Антикорупційної стратегії, призначення керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), що активізувало розслідування корупційних злочинів (Денисюк 2020: 549). Ці успіхи, безумовно, повинні бути відомі як в Україні, на ТОТ, так і за її межами. Одним із таких механізмів поглиблення національної ідентичності та об'єднання українців є створення онлайн-платформ для розвитку діалогу між представниками різних регіонів, легітимації політичних рішень. Важливо, щоб українці з ТОТ відчували дотичність до прийняття рішень в Україні та мали підтримку з боку

українського суспільства. Крім того, слід надавати громадянам інформацію про реалізацію євроінтеграційного курсу держави, успіхи у подоланні корупції на всіх рівнях. Україна зробила європейський вибір, тому повинна бути повага та рівність всіх перед законом.

Отже, проблематика поглиблення і подальшого розвитку національної ідентичності є важливим фактором як державної, так і міжнародної безпеки. Суперечки щодо цієї теми є постійно актуальними як у політикумі, так і серед громадян у світі та в Україні. Як показала політична практика, недостатньо уваги з боку політичних інституцій до питань національної безпеки стало причиною деструктивних сценаріїв як в окремих державах, так і у світі загалом. З огляду на проблеми утвердження спільної для всіх етнічних, культурних, мовних, релігійних тощо груп населення та регіонів України національної ідентичності, слід звернути особливу увагу на посилення авторитету держави як інструменту реалізації прав і свобод громадян, на поглиблення і розвиток діалогу між владою і громадянами (в тому числі, на ТОТ). У цьому сенсі важливими є такі стратегічні кроки: розвиток довіри до держави як гаранта захисту прав і свобод громадян України; проведення конституційної реформи з метою збалансування повноважень усіх гілок влади, що мінімізує міжвладні конфлікти; підвищення ефективності боротьби з проявами корупції; реалізація стратегічного пріоритету (зазначеного в Указі Президента «Про стратегію національної безпеки України») щодо досягнення національної єдності та консолідації суспільства через подолання як об'єктивних, так і суб'єктивних суперечностей соціокультурного, етнічного, мовного, конфесійного, міжрегіонального та регіонального характеру, програми з конкретними колом виконавців та механізмами реалізації; створення стратегії гуманітарного розвитку держави, яка б містила чіткий вектор державної політики у гуманітарній, та безпековій сфері.

Подальшого дослідження потребує пошук політико-правових механізмів впливу на суб'єктів політики на міжнародному рівні, які порушують міжнародні домовленості, конвенції, розпочинають війни та втручається у внутрішні справи інших держав світу. Проблема відповідальності політичних акторів на міжнародній арені на часі є вельми актуальною, не дивлячись на значну кількість міжнародних інституцій, які повинні гарантувати міжнародну безпеку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Березовська, Т. І., Дацюк, Т. К., Семенюк-Прибатень, А. В. 2023. Правові аспекти української національної ідентичності: від історії до сучасності. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science*. Вип. 5: 65-69.
2. Денисюк, А. В., 2023а. Політичний діалог як чинник консолідації українського суспільства. Дис. на здобуття ст. д-ра філософії (політ. науки). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/aspirantura/zakhysty/denysiuk/Denysiuk_diss.pdf
3. Дзюбак, В. 2023. Національна ідентичність як складова національної стійкості. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/blog/volodymyr_dziobak/568987_natsionalna_identichnist_yak.html
4. Денисюк, А. В. 2023 б. Національна ідентичність як основа для консолідації українського суспільства. *Evropský politický aprávní diskurz*. Том 10. Вип. 5 : 5-11. URL: <https://doi.org/10.46340/eppd.2023.10.5.1>
5. Стегній, О. І., Дзюба, І. М., Жуковський, А. І., Железняк, М. Г. 2020. Національна ідентичність. *Енциклопедія Сучасної України* / Редкол.: [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. URL: <https://esu.com.ua/article-71062>
6. Бурдяк, В. І., Ротар, Н. Ю. 2000. *Політична культура, ідеологія, психологія*: Навч. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута.
7. Рудакевич, О. М. 2013. *Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження*. Тернопіль: ТНЕУ. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/rudakevych_matrytsia.pdf
8. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Київ : Ін-т соціології НАН України. 2018. Вип. 5 (19). URL: <https://isnasu.org.ua/publish/ukrainske-suspilstvo/issues.php>
9. Осадченко, П. О. 2018. Особливості ідентичності громадян України: проблеми та перспективи консолідації суспільства. *Інформаційно-аналітичні матеріали до Фахової дискусії «Консолідація українського суспільства: шляхи, виклики, перспективи»*, 16.12.2016 р. URL: <https://razumkov.org.ua/upload/Identi-2016.pdf>
10. Укрінформ. 5 травня 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua>
11. Степики, М. Т. 2019. Сучасні виклики український національній ідентичності. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. Вип. 3-4 (99-100): 253-265 URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/stepyko_suchasni.pdf
12. Index of perception of corruption – 2022. 2023. *Transparency International Ukraine*. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryinyattva-koruptsiyi-2022>
13. Corruption Perceptions Index 2023. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/en/>
14. Денисюк, А. В. 2020. Особливості владно-громадського діалогу в українському суспільстві. *Science, society, education: topical issues and development prospects: Abstracts of II International Scientific and Practical Conference Kharkiv. Ukraine* 20-21 January: 547-550. <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/30686?s how=full>

Стаття надійшла до редакції 4.09.2023.

Стаття рекомендована до друку 17.10.2023

Svitlana Denysiuk

Doctor of political sciences, Professor,
Professor of the Department of Law and European Union Law
of the State Tax University,
svetadenisiyk@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1489-2236>

Yaroslav Fokin

Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor of the Department of Law and Law of the European Union
State Tax University,
fokin8@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4625-2006>

NATIONAL IDENTITY AS A FACTOR IN OF INTERNATIONAL SECURITY: A POLITICAL AND LEGAL ANALYSIS

The article analyses such phenomena as national identity, Ukrainian national identity and their impact on state and international security. The essence of national identity, the factors of its formation, the influence of various factors on the development of this phenomenon are revealed.

The study of national identity in terms of security is conditioned by modern socio-political realities, international conflicts, crises and wars. The author proves the necessity of reaching consensus through the

formation of a national idea, structuring of identification patterns based on national identity and an effective system of political communication in order to achieve dialogue and ensure security at various levels. Attention is drawn to the impact of powerful migration processes on the formation of national identity in Europe and North America. The author emphasises the need to take these processes into account when making important political decisions, laws and legislative acts, creating certain political institutions, shaping the state's cultural policy, etc.

The Ukrainian national identity is considered in the context of the Russian-Ukrainian war, which has become an additional factor in the awareness of Ukrainian national identity for citizens of other nationalities in Ukraine. On the other hand, the aggressor country carries out not only military actions, but also a powerful manipulative influence on citizens of the Russian Federation, other countries of the world, and Ukrainians. The author analyses the impact of information and communication technologies on international security. Attention is drawn to the difficulty of implementing the existing provisions of international law in terms of the responsibility of aggressor states for their crimes.

It is about building trust and dialogue between the government and citizens. The author emphasises the urgency of finding political and legal mechanisms to influence aggressor states and bring them to justice.

Keywords: *national identity, Ukrainian national identity, political culture and consciousness, mentality, humanitarian law, international law, responsibility in international law, political communication technologies.*

REFERENCES

1. Berezovska, T. I., Datsyuk, T. K., Semenyuk-Prybaten, A. V. 2023. Legal aspects of Ukrainian national identity: from history to the present. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science*. Vol. 5: 65-69 (in Ukrainian)
2. Denysiuk, A. V., 2023a. Political dialogue as a factor of consolidation of Ukrainian society. Thesis for the degree of Doctor of Philosophy (Political Science). Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University. URL: https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/aspirantura/zakhysty/denysiuk/Denysiuk_diss.pdf (in Ukrainian)
3. Dziobak, V. 2023. National Identity as a Component of National Resilience. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/blog/volodymyr_dziobak/568987_natsionalna_identichnist_yak.html (in Ukrainian)
4. Denysiuk, A. V. 2023 b. National identity as a basis for the consolidation of Ukrainian society. *Evropský politický aprávní diskurz*. Vol. 10. Iss. 5 : 5-11. <https://doi.org/10.46340/eppd.2023.10.5.1> (in Ukrainian)
5. Stegnyy, O. I., Dziuba, I. M., Zhukovskiy, A. I., Zhelezniak, M. G. 2020. National identity. *Encyclopaedia of Modern Ukraine / Ed. by [and others]; NAS of Ukraine, National Academy of Sciences*. Kyiv: Institute of Encyclopaedic Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine. URL: <https://esu.com.ua/article-71062> (in Ukrainian).
6. Burdiak, V. I., Rotar, N. Y. 2000. *Political Culture, Ideology, Psychology: A Study Guide / Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi: Ruta.* (in Ukrainian).
7. Rudakevich, O. M. 2013. *Political culture of national communities: theory and research methodology*. Ternopil: TNEU. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/rudakevych_matrytsia.pdf (in Ukrainian).
8. *Ukrainian society: monitoring of social changes*. Kyiv: Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine. 2018. Iss. 5 (19). URL : <https://isnasu.org.ua/publish/ukrainskesuspilstvo/issues.php> (in Ukrainian).
9. Osadchenko, P. O. 2018. Peculiarities of the identity of citizens of Ukraine: problems and prospects for the consolidation of society. *Informational and analytical materials for the Professional discussion «Consolidation of Ukrainian society: ways, challenges, prospects»*, December 16, 2016. URL: <https://razumkov.org.ua/upload/Identi-2016.pdf> (in Ukrainian).
10. *Ukrinform*. May 5, 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua> (in Ukrainian).
11. Stepiko, M. T. 2019. Contemporary challenges of Ukrainian national identity. *Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies named after I.F. Curacao of the National Academy of Sciences of Ukraine*. Vol. 3-4 (99–100): 253–265. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/stepyko_suchasni.pdf (in Ukrainian).
12. *Index of perception of corruption – 2022*. 2023. *Transparency International Ukraine*. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/en/>
13. *Corruption Perceptions Index 2023*. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/en/>
14. Denysiuk, A. V. 2020. Peculiarities of government-public dialogue in Ukrainian society. *Science, society, education: topical issues and development prospects: Abstracts of II International Scientific and Practical Conference Kharkiv, Ukraine 20-21 January: 547-550*. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/30686?show=full> (in Ukrainian).

The article was received by the editors 4.09.2023

The article is recommended for printing 17.10.2023